

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้ต้องการศึกษามูลเหตุของการกระทำผิดกฎหมายของผู้ต้องขัง และศึกษาสวัสดิการที่ได้รับ ขณะต้องขังในสถานี่ โดยใช้การสัมภาษณ์เจาะลึกเป็นรายบุคคลผู้ต้องขังที่ได้รับการพิพากษาให้กักขังที่สถานี่ ตำรวจแทนการเสียค่าปรับจำนวน 20 ราย เป็นผู้ต้องขังชาย 10 คน ผู้ต้องขังหญิง 10 คน โดยไม่มีการบันทึกเสียง เนื่องจากกลุ่มเป้าหมายไม่ประสงค์ที่จะให้บันทึกเสียง รวมทั้งการจัดเสวนากลุ่มโดยแยกกลุ่มผู้ต้องขัง ชายและผู้ต้องขังหญิง

สรุปผลการศึกษาได้ว่า ผู้ต้องขังชายมีอายุเฉลี่ย 28 ปี ส่วนผู้ต้องขังหญิงมีอายุเฉลี่ย 24 ปี ได้รับการตั้งข้อหาเมียาเสพติดไว้ในครอบครอง ประเภทยาบ้า 14 ราย กัญชา 1 ราย เฮอร์อีน 2 ราย และคดีภัยออกทรัพย์ 2 ราย ร่วมกันข่มขืน 1 ราย มีระดับการศึกษาสูงสุด ปวช. การศึกษาต่ำสุด อ่านออกเขียนได้ อาชีพก่อนการต้องขังคือรับจ้างและแม่บ้าน สถานภาพสมรส แต่งงานแล้ว 13 ราย โสด 5 ราย หย่า/แยกกันอยู่ 2 ราย รายได้ส่วนมากเป็นรายวันคือ 150-300 บาทต่อวัน มีเงินเก็บเล็กน้อย โดย 12 รายมีบ้านเป็นของตนเอง 7 รายเป็นบ้าน/ห้องเช่า มีบุตรสูงสุด 2 คน

สาเหตุของการต้องขัง กลุ่มยาเสพติด มีสาเหตุมาจากปัญหาครอบครัว ทั้งที่เป็นปัญหาพื้นฐานเดิม และปัญหาครอบครัวในปัจจุบัน โดยลักษณะบุคลิกภาพของตนเอง ระดับการศึกษา การอยากลอง การชักชวนจากเพื่อน ความคาดหวังและการวางแผนชีวิต ปัญหาด้านเศรษฐกิจ เป็นองค์ประกอบในการกระทำผิด สิ่งสำคัญที่สุดคือ การตัดสินใจของตนเอง ทั้งๆที่ทราบว่าการเสพยาเป็นสิ่งที่ไม่ดีและผิดกฎหมาย แต่ก็เลือกที่จะเสพ เพราะคิดว่าน่าจะช่วยให้ตนเองมีความสุข อย่างน้อยก็ชั่วขณะหนึ่ง และคิดว่าตนเองสามารถเลิกยาได้ เมื่อเข้ามาอยู่ในห้องขังมีความรู้สึกเบื่อ ทุกข์ทรมานเพราะห้องขังคับแคบ สกปรก เบื่อที่ไม่มีอะไรทำนอกจากรอให้เวลาผ่านไป ไม่มีหนังสืออ่าน ไม่มีโทรทัศน์หรือวิทยุ ขาดการติดต่อกับญาติ แต่เมื่อถามถึงสิ่งที่จะทำต่อไปในอนาคตภายหลังจากได้รับการปลดปล่อย ส่วนหนึ่งไม่แน่ใจว่าจะวางแผนอนาคตอย่างไร โดยผู้หญิงตั้งใจว่าจะเลิกยาเสพติด ส่วนผู้ชายส่วนใหญ่ตอบว่าไม่แน่ใจ แต่คิดว่าจะเลิกและคิดว่าคงหางานทำได้

กลุ่มคดีข้อโกงทรัพย์ พบว่ามีสาเหตุมาจากการไปกินอาหารกับเพื่อนแล้วไม่มีเงินจ่ายจึงถูกจับและถูกกักแทนค่าปรับ เพราะญาติไม่มีเงินมาประกัน ส่วนคดีลักทรัพย์เกิดจากความคิดชั่ววูบที่อยากได้ของและคิดว่าตัวเองคงสามารถนำสิ่งนั้นออกไปจากห้างสรรพสินค้าได้ โดยไม่ทราบว่าต้องเสียค่าปรับเป็น 20 เท่าของราคาของที่ลักมา และถ้าเกิน 2 หมื่นบาทจะไม่ได้รับอนุญาตให้ประกันตัว จะต้องจำคุกสถานี่เดียว

ความรู้สึกโดยรวมของผู้ต้องขังคือ ตนเองไม่ได้รับความยุติธรรม ถูกใส่ร้าย และเป็นกรรมของตนเอง ฝ่ายเจ้าหน้าที่ตำรวจให้คำอธิบายว่า ที่จับมาทั้งหมดนี้เพราะมีหลักฐานแน่ชัด การนำผู้ต้องขังมาขังอาจไม่ใช่วิธีการที่ดีและถูกต้องนัก เพราะผู้ต้องขังจำนวนมากที่เข้าๆออกๆห้องขังโดยคดีซ้ำ ส่วนการจัดการฝึกอาชีพหรือกิจกรรมต่างๆระหว่างต้องขังจะถูกจำกัดโดยกฎระเบียบทางราชการ และการระวังความปลอดภัย ด้านสุขภาพและสุขภาพิบาลในห้องขังยังไม่มีดี เพราะห้องขังเป็น รังโรค ที่สำคัญมาก ซึ่งภาครัฐยังไม่ให้การดูแลอย่างเต็มที่ ส่วนการช่วยเหลือจากองค์กรเอกชนยังมีน้อยมาก

การไร้ซึ่งอำนาจในการต่อรองของผู้ต้องขัง เห็นได้ชัดจากการที่ผู้ต้องขังบางคนถูกด่าว่า ทั้งจากผู้ต้องขังด้วยกันเองที่ทำตัวเป็น “ขาใหญ่” หรือ “พี่ใหญ่” จากเจ้าหน้าที่ และจากญาติที่มาเยี่ยม ผู้ต้องขังเหล่านี้เป็นเหมือนเป้านิ่งที่ถูกทำร้ายด้วยวาจา โขกสับ และจาบจ้วง การทำร้ายร่างกายและจิตใจเป็นเหมือนการถูกทับซ้อนด้วยชั้นต่างๆของอำนาจที่ผู้ต้องขังด้วยกันที่เป็นเหยื่อไม่อาจต่อรองหรือขัดขืนได้

ประเด็นที่น่าสนใจจากการศึกษาครั้งนี้คือ จุดหักเหในชีวิตของคนทั่วไปที่ความทุกข์ทรมานจากปัญหาอาจมีส่วนหนึ่งเป็นผลจากการกระทำโดยตรงของตนเอง แต่อีกส่วนหนึ่งเป็นการกระทำของครอบครัว และสังคมที่อยู่ล้อมรอบชีวิตของเขา และเมื่อต้องเข้ามาอยู่ในห้องขังของสถานีดำรวจแล้วก็เกิดคำถามสำคัญว่า กระบวนการที่รัฐ (โดยกระบวนการยุติธรรม) และสังคมกำลังดำเนินการอยู่นี้สามารถปรับเปลี่ยนหรือช่วยให้ผู้ที่กระทำผิดสำนึกหรือหลาบจำ หรือ เป็นต้นตอของการเกิดกระบวนการการเข้าสู่การเป็นอาชญากรที่ถาวรของกลุ่มคนดังกล่าว ?